Provisorische Verordnung gegen den Mißbrauch der Presse.

Nachdem das unterm 31. März 1848 kundgemachte provisorische Preßgesetz einer genauen Revision unterzogen worden ist, findet sich der Ministerrath bei dem dringenden Bedürfniße veranlaßt, die nachstehenden Bestimmungen in Wirksamkeit treten zu lassen, welche bis zur Feststellung eines Preßgesetzes durch den Reichstag zu gelten haben.

§. 1.

In Gemäßheit der a. h. Entschließung vom 14. und des Patentes vom 15. März, dann des §. 19 der Verfassungs-Urkunde sind alle auf die Censur von Druckschriften und Bildwerken sich beziehenden Gesetze und Verordnungen aufgehoben.

§. 2.

Alle Strafen, welche bis zur Kundmachung der gegenwärtigen Verordnung wegen Uebertretungen durch die Presse verwirkt und nicht bereits vollzogen worden sind, werden hiemit aufgehoben.

Der fernere Verkehr mit den bis jetzt erschienenen Druckschriften unterliegt jedoch den Bestimmungen der gegenwärtigen Verordnung.

§. 3.

Was in dieser Verordnung von Druckschriften angeordnet ist, gilt auch von allen mittelst mechanischer Mittel, namentlich durch Steindruck, Kupferstich oder Holzschnitt, vervielfältigten Schriften oder Bildwerken.

§. 4.

Jede Druckschrift muß mit dem Namen des Druckers oder des Verlegers, ferner mit der Angabe des Ortes und der üblichen Bezeichnung der Zeit des Druckes versehen seyn.

§. 5.

Auch um eine Zeitung oder periodische Schrift herauszugeben, bedarf es keiner Erlaub-

Prowizoryczne Rozporządzenie przeciw nadużyciu druku.

Po ścisłéj rewizyi prowizorycznéj ustawy drukowéj, pod dniem 31. Marca 1848 ogłoszonéj, Rada Ministrów w potrzebie nagłéj widzi się spowodowaną, wprowadzić w działalność następujące przepisy, które mają zachować swą wagę, dopóki Sejm walny prawa drukowego nie ustanowi.

§. 1.

Według najwyższego postanowienia z d. 14. i patentu z d. 15. Marca, tudzież §. 19. ustawy konstytucyjnéj wszelkie przepisy i rozporządzenia tyczące się cenzury, druków i obrazów zniesione zostają.

§. 2.

Wszystkie kary, na które do czasu ogłoszenia niniejszego rozporządzenia względem przestępstw drukowych zasłużą, a które dotychczas nie są spełnione, niniejszém znoszą się.

Dalszy jednak obrót pismami, które dotychczas wyszły z druku, podlega przepisom niniejszego rozporządzenia.

§. 3.

To, co niniejsze rozporządzenie o pismach drukowych postanawia, ważne jest także co do wszelkich pism i obrazów, które przez środki mechaniczne, mianowicie przez rytowanie na kamieniu, miedzi lub drzewie pomnażają się.

§. 4.

Na każdém pismie drukowém powinno bydź umieszczoném imie drukarza lub wydawcy, daléj wyrażone miejsce, tudzież zwykły czas druku.

§. 5.

Także do wydawania gazety lub pisma peryjodycznego nie trzeba zezwolenia

niß einer Obrigkeit; sondern es genügt, daß vor Herausgabe der Zeitung oder periodischen Schrift der Behörde ein verantwortlicher Redacteur angezeigt werde, welcher im Inlande wohnhaft, und wenigstens 24 Jahre alt seyn muß.

Die Ausweisung hierüber hat in Provinzial-Hauptstädten bei der Landesstelle, außer denselben bei dem Kreisamte zu geschehen.

Der Redacteur ist schuldig, seinen Namen jedem einzelnen Blatte oder Hefte beizusetzen. Den Herausgebern der gegenwärtig bestehenden Zeitungen und periodischen Schriften ist zu obiger Ausweisung eine Frist von acht Tagen bewilliget.

§. 6

Der Herausgeber einer Zeitung oder periodischen Schrift ist schuldig, jede ämtliche oder ämtlich beglaubigte Berichtigung der darin mitgetheilten Thatsachen sogleich nach deren Empfang in seine Zeitung oder periodische Schrift kostenfrei aufzunehmen. Andere Berichtigungen von Thatsachen von Seite der Angegriffenen ist der Herausgeber in gleicher Art, jedoch nur in so weit unentgeltlich aufzunehmen schuldig, als der Umfang der Entgegnung den Umfang des Artikels nicht übersteigt. Uebersteigt der Umfang der Entgegnung den Umfang des Artikels, auf welchen die Entgegnung sich bezieht, so sind für die mehreren Zeilen, die jedoch gegen den Willen der Redaction nicht das Zweifache des angreifenden Artikels übersteigen dürfen, die gewöhnlichen Einrückungs-Gebühren zu zahlen.

§. 7.

Wird wegen des Inhalts einer Zeitung oder periodischen Schrift Klage erhoben, so ist der Redacteur auf das vom Kläger bei der Gerichts-Behörde gestellte Verlangen und über Aufforderung der letzteren verpflichtet, sogleich die erfolgte Klage anzuzeigen, und ebenso seiner Zeit das Urtheil mitzutheilen.

§. 8.

Die Uebertretung der Vorschriften der §§. 4, 5, 6, 7 ist mit einer Strafe von fünf bis einhundert Gulden zu belegen.

§. 9.

Wer durch den Inhalt oder die Darstellung einer Druckschrift sich eines Verbrechens oder einer

zwierzchności, lecz dość, jeżeli przed wydawaniem gazety, lub pisma peryjodycznego, władza o redaktorze odpowiedzialnym zawiadomioną będzie, ten zaś powinien bydź w kraju zamieszkały, i mieć przynajmniéj lat 24.

Dowody na to mają bydź złożone w stolicach prowincyjonalnych u Rządu krajowego, a na prowincyi w urzędzie cyrkułowym.

Redaktor winien wymienić nazwisko swe na każdym pojedyńczym egzemplarzu lub zeszycie. Wydawcom wychodzących teraz gazet i pism peryjodycznych dozwala się ku złożeniu powyższych dowodów termin dni ośmiu.

§. 6.

Wydawca gazety lub pisma peryjodycznego winien każde urzędowe, lub przez urząd zawierzytelnione sprostowanie rzeczy tamże udzielonych, zaraz po odebraniu tegoż do swéj gazety lub pisma peryjodycznego bezpłatnie przyjąć. Inne sprostowania rzeczy winien wydawca równie od osób zaczepionych, wszelako z tém tylko ograniczeniem bezpłatnie przyjąć, jeżeli objętość odpowiedzi nie przenosi objętości artykułu. Gdyby objętość odpowiedzi przenosiła objętość artykuła, do którego odnosi się odpowiedź, tedy za te kilka wierszy, które jednakże preciw woli redakcyi nie mają przechodzić, dwa razy tyle, jak artykuł zaczepny, zwykła insercyjna opłata należy.

§. 7.

Jeżeli z powodu treści gazety lub pisma peryjodycznego wniesiono zaskarzenie, redaktor na oświadczone przez oskarzyciela u sądu żądanie, i za poleceniem sądu natychmiast o zaskarzeniu doniesienie uczynić powinien, tudzież swego czasu wyrok do wiadomości podać.

§. 8.

Na przestąpienie przepisów §§. 4., 5., 6., 7. nakłada się kara od 5 do 100 ZłR.

§. 9.

Kto przez treść lub przedstawienie w pismie drukowém czyni się winnym zbro-

schweren Polizei-Uebertretung schuldig macht, verfällt im Allgemeinen in die durch die bestehenden Gesetze dagegen verhängte Strafe, so weit durch die gegenwärtige Verordnung nicht etwas Anderes verfügt wird.

Es werden jedoch hiemit die Vorschriften der §§. 52. — 58. und 107. des I. Th. und 234. — 237. und 241. des II. Th. des Strafgesetzbuches in Bezug auf Uebertretungen, welche durch die Presse verübt werden, außer Wirksamkeit gesetzt, und es haben die in den nachfolgenden §§. 10. — 14. enthaltenen milderen Bestimmungen an deren Stelle zu treten.

§. 10.

Wer mittelst der Presse zu einem Angriffe auf die Person des Landesfürsten, zur gewaltsamen Veränderung der Constitution des österreichischen Kaiserstaates, zum Abfalle einzelner Landestheile, zur Unterjochung des Vaterlandes durch einen äußeren Feind auffordert, wird mit schwerem Kerker bis zu zehn Jahren gestraft.

§. 11.

Lästerungen und alle Arten von böswilligen Verletzungen der schuldigen Ehrfurcht gegen die Person des Landesfürsten, welche durch Druckschriften erfolgen, sind als Verbrechen, und zwar dann, wenn sie in der Absicht geschehen, um Abneigung oder Verachtung gegen das Staatsoberhaupt zu erwecken, mit ein- bis fünfjährigem schweren Kerker, wenn aber diese Absicht nicht erweislich ist, mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu bestrafen.

§. 12.

Wer in einer Druckschrift durch Schmähungen oder andere unwahre und höhnische Darstellungen die Constitution des österreichischen Kaiserstaates verächtlich zu machen, oder gegen dieselbe aufzureizen sucht, macht sich eines Vergehens schuldig, das mit einfachem oder strengem Arreste von vierzehn Tagen bis zu drei Monaten, bei sehr erschwerenden Umständen aber bis zu einem Jahre zu bestrafen ist.

§. 13.

Wer in Druckschriften Gott lästert oder eine in dem Kaiserstaate anerkannte Religion der Verachtung oder dem Spotte Preis gibt, verfällt in die Strafe des Kerkers von einem Monate bis zu einem Jahre.

dni lub ciężkiego politycznego przestępstwa, ulega w ogólności karze, którą istniejące prawa w tym względzie przepisują, o ile niniejsze rozporządzenie inaczéj w téj mierze nie stanowi.

Przepisy jednakże §§. 52. — 58. i 107. I. części, tudzież 234 — 237. i 241. II. części ustawy karnéj względem przestępstw przez druk popełnionych, niniejszém znoszą się, w których miejsce wstępują łagodniejsze przepisy, zawarte w §§. 10. — 14.

§. 10.

Kto przez druk do targnięcia się na osobę monarchy, do gwałtownéj zmiany konstytucyi państwa austryjackiego, do odpadnięcia pojedyńczych części kraju, do ujarzmienia ojczyzny przez zewnętrznego nieprzyjaciela wzywa, karany będzie ciężkiém więzieniem do lat dziesięciu.

§. 11.

Szydzenie i wszelkie złośliwe uwłaczanie należytéj czci ku osobie monarchy drukiem objawione, jako zbrodnia, a to jeżeli działo się w zamiarze, by ku monarsze wzbudzić niechęć i pogardę, ciężkiém więzieniem od jednego do dziesięciu lat, jeśli zaś tego zamiaru dowieść nie można, więzieniam od sześciu miesięcy do roku jednego karane bydź ma.

§. 12.

Kto w pismie drukowém przez szyderstwo lub inne nieprawdziwe i obelżywe przedstawienia konstytucyję państwa austryjackiego w pogardę podać, lub naprzeciw téjże podburzać usiłuje, staje się winnym przekroczenia, które pojedyńczym lub surowym aresztem od czternastu dni do trzech miesięcy, a przy okolicznościach bardzo uciążających do roku jednego karany bydź ma.

§. 13.

Kto w pismach drukowych bluźni Bogu lub którą w państwie cesarskiém uznaną religiję na pośmiewisko podaje, podpada karze więzienia od miesiąca do roku jednego.

§. 14.

Wer in einer Druckschrift auf eine in den §§. 234. — 237. und 241. des II. Theiles des Strafgesetzbuches bezeichnete Weise die Ehre von Privatpersonen, von Körperschaften, von Behörden oder obrigkeitlichen Personen in Bezug auf ihre Amtshandlungen angreift, soll mit einfachem oder strengem Arreste von drei Tagen bis zu drei Monaten bestraft werden.

§. 15.

Verletzungen der Sittlichkeit durch unzüchtige Druckschriften oder Darstellungen sind mit einfachen oder strengem Arreste von vierzehn Tagen bis zu sechs Monaten zu bestrafen.

§. 16.

Wenn in Druckschriften Thatsachen des Privat- oder Familienlebens, welche das öffentliche Interesse nicht berühren, besprochen werden, ist eine solche Besprechung an den Schuldtragenden dann als Mißbrauch der Presse zu bestrafen, wenn sie die Ehre des Angegriffenen zu kränken geeignet ist. Die Strafe ist in Geld von zehn bis hundert Gulden, bei erschwerenden Umständen mit Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten zu verfügen.

§. 17.

Wer durch Druckschriften wissentlich ein falsches für die öffentliche Sicherheit beunruhigendes Gerücht weiter verbreitet, macht sich eines Vergehens schuldig, welches mit strengem Arreste von acht Tagen bis zu sechs Monaten zu bestrafen ist.

§. 18.

Geldstrafen, die nicht erlegt werden können, werden in Arreststrafen von einem Tage für je zehn Gulden verwandelt. Bei Vollziehung der Arreststrafe soll dem Verhafteten jede seiner Bildung und gesellschaftlichen Stellung angemessene, mit dem Zwecke der Anhaltung vereinbarliche Schonung gewährt werden.

§. 19.

Jedes verurtheilende Erkenntniß kann zugleich die Unterdrückung oder Vernichtung der

§. 14.

Kto w pismie drukowém sposobem w §§. 234.—237. i 241. II. części karnéj ustawy wskazanym, cześć osób prywatnych, korporacyj, władz lub osób zwierzchność stanowiących względnie ich urzędowych czynności narusza, ma bydź karany pojedynczym lub surowym aresztem od trzech dni do trzech miesięcy.

§. 15.

Obraza dobrych obyczajów przez bezwstydne pisma drukowe lub przedstawienia, karana ma bydź pojedynczym lub surowym aresztem od czternastu dni do sześciu miesięcy.

§. 16.

Jeśli w pismach drukowych o zdarzeniach z życia prywatnego lub familijnego, które interesu publicznego nie dotykają, jest mowa, tedy to jako nadużycie druku natenczas na osobach, przy których wina, ukaraném będzie, jeśli jest tego rodzaju, iż szarpie sławę osoby nagabanéj. Za to wymierza się pieniężna kara od dziesięciu do sta ZłR., przy uciążających zaś okolicznościach kara aresztu od trzech dni do trzech miesięcy.

§. 17.

Kto przez pisma drukowe z umysłu fałszywą, bespieczeństwo powszechne niepokojącą pogłoskę rozszérza, staje się winnym przekroczenia, które surowym aresztem od ośmiu dni do sześciu miesięcy karane bydź ma.

§. 18.

Kary pieniężne, które złożone bydź nie mogą, zamienić można na karę aresztu dnia jednego za każde dziesięć ZłR. Przy spełnieniu kary aresztu zachować należy dla przyaresztowanego wszelkie względy jego wykształceniu i towarzyskiemu stanowisku odpowiedne, a z celem przyaresztowania zgodne.

§. 19.

Każde wyrokujące postanowienie może oraz wyrzec przytłumienie lub zniszczenie

für strafbar erklärten Schrift oder des für strafbar erklärten Theiles derselben aussprechen, in Bezug auf die mit Beschlag belegten und alle noch im Besitze des Verfassers, Herausgebers, Verlegers, Buchhändlers oder Druckers vorfindlichen oder sonst hinterlegten Exemplare.

pisma uznanego kary godném, albo części tegoż jako takowa uznanéj, względnie do aresztem obłożonych, i jeszcze w całości w posiadaniu autora, wydawcy, nakładcy, księgarza lub drukarza znajdujących się, lub gdziekolwiek indziéj złożonych exemplarzy.

§. 20.

Die Personen, welche zum Erscheinen einer sträflichen Druckschrift mitgewirkt haben, sind in folgender Ordnung verantwortlich:

a) zuförderst der Verfasser, in soferne Druck und Herausgabe mit seinem Wissen und Willen geschehen sind;
b) der Herausgeber, in soferne er nicht einen im Inlande befindlichen Verfasser namhaft macht, und nachweiset, daß die Herausgabe mit dessen Wissen und Willen geschehen sey;
c) der Verleger, und soferne dieser nicht bekannt ist oder nicht im Inlande wohnt,
d) der Drucker und, ist auch dieser nicht bekannt, oder nicht im Inlande
e) der Verbreiter.

Für den Inhalt der Zeitungen und Zeitschriften haftet der verantwortliche Redacteur, wenn sich nicht ein im Inlande wohnender Verfasser nennt oder die Verantwortung auf sich nimmt.

Ist jedoch durch Mißbrauch der Presse ein Verbrechen verübt worden, so gelten die allgemeinen Grundsätze in Betreff der Bestrafung der Mitschuldigen.

§. 20.

Osoby, które wspólnie działały na wyjście z druku pisma kary godnego, w następnym porządku są odpowiedzialne:

a) najprzód autor, ile druk i wydanie działo się z jego wiedzą i wolą;
b) wydawca, ile tenże nie wymienia autora w kraju przebywającego, i dowodzi, że wydanie działo się z jego wiedzą i wolą;
c) nakładca, ile tenże nie jest wiadomy, lub nie mieszka w kraju;
d) drukarz, i jeśli tenże nie jest wiadomy, lub nie ma go w kraju;
e) rozszerzacz.

Za treść gazet i pism czasowych ręczy odpowiedzialny redaktor, jeśli autor w kraju mieszkający nie wymieni się, i nie przyjmie na się odpowiedzialności.

Jeśli atoli przez nadużycie druku popełniono zbrodnię, tedy mają wagę zasady powszechne względem ukarania współwinowajców.

§. 21.

Als Verbreiter ist auch der Buchhändler verantwortlich, wenn er eine sträfliche Schrift verbreitet, welche ihm außer dem gewönlichen Wege des Buchhandels zugekommen, oder auf welcher nicht der Name des Verfassers oder des Herausgebers, Verlegers oder Druckers nebst der Bezeichnung des Ortes und der üblichen Bezeichnung der Zeit des Druckes angegeben, oder wegen welcher eine Beschlagnahme verfügt, und ihm ämtlich bekannt gemacht worden ist.

§. 21.

Jako rozszérzacz jest także odpowiedzialnym księgarz szerzący pismo karze podpadające, które doń mimo zwyczajnéj drogi handlu księgarskiego doszło, lub na którém brakuje imie autora lub wydawcy, nakładcy lub drukarza, téż oznaczenia miejsca i zwykłego oznaczenia czasu i druku, lub na które położony jest areszt, i o tém go urzędownie zawiadomiono.

§. 22.

Die Uebertretungen der Strafgesetze durch die Presse können nur dann gerichtlich verfolgt und zur Strafe gezogen werden, wenn die sträfliche Schrift in Verkehr gesetzt, oder auf anderem Wege in Umlauf gebracht worden ist.

§. 22.

Przekroczenia przepisów karnych przez druk wtedy tylko sądownie dochodzone, i pod karę poddane bydź mogą, gdy pismo karze ulegające weszło w handel lub obieg na innéj drodze.

Wenn der Druck vollendet und die Verbreitung nur durch Umstände, die nicht vom Willen des Angeschuldigten herrühren, verhindert worden ist, so kann keine andere Strafe verhängt werden, als die Unterdrückung der sträflichen Schrift oder des sträflichen Theiles derselben.

§. 23.

Das Recht auf Bestrafung erlischt durch Verjährung, wenn binnen sechs Monaten von dem Zeitpuncte der vollendeten Uebertretung des Preßgesetzes das strafrechtliche Verfahren nicht eingeleitet, oder durch eben so lange Zeit das Eingeleitete nicht fortgesetzt wird.

§. 24.

In Bezug auf die Berechtigung zur Betreibung des Buch- und Kunsthandels, so wie der Buchdruckerei, Lithographie und verwandten Gewerbe hat es vor der Hand bei den bestehenden Gesetzen zu verbleiben.

Wenn die Unternehmer solcher Anstalten sich Uebertretungen der gegenwärtigen Verordnung zu Schulden kommen lassen, so kann bei einem dritten Uebertretungsfalle, falls der Uebertreter schon einmal zur Kerkerstrafe verurtheilt worden, von dem Preßgerichte auch der Verlust der Berechtigung ausgesprochen werden.

§. 25.

Das öffentliche Anschlagen und Ausrufen von Druckschriften, so wie deren Verkauf oder Austheilung auf öffentlicher Straße, ist außer den öffentlichen Behörden nur den berechtigten Buch- und Kunsthandlungen und Buchdruckereien durch ihre Bestellten gestattet. Diese müssen vorläufig der Sicherheitsbehörde angezeigt werden, und sich mit einer besonderen schriftlichen Ermächtigung ihres Bestellers auszuweisen vermögen.

Die Uebertretung dieser Vorschrift ist für jeden Uebertretungsfall nebst der Beschlagnahme der Druckschrift mit einer Strafe von drei bis zu dreißig Gulden, und im Falle der Uneinbringlichkeit mit Arrest von einem bis zu fünf Tagen zu ahnden.

§. 26.

In Bezug auf die öffentliche Ausstellung von Bildwerken, Kupferstichen und andern Wer-

Jeśli druk ukończono, a rozszerzenie tylko w okolicznościach od woli obwinionego niezalicznych przeszkodę znalazło, tedy inna kara nie ma miejsca, jak przytłumienie kary godnego pisma lub takowéj części tegoż.

§. 23.

Prawo karania gaśnie przedawnieniem, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od czasu dokonanego przestąpienia prawa drukowego nie rozpoczęto postępowania karnego, lub jeśli rozpoczęte przez równie długi czas daléj nie prowadzono.

§. 24.

Co do upoważnienia do prowadzenia handlu księgarskiego lub handlu sztuk, niemniéj drukarni, litografii lub innego pokrewnego handlu, tymczasowie przy istniéjących przepisach ma pozostać.

Gdyby przedsiębiercy takich zakładów dopuścili się przestępstw niniejszego rozporządzenia, tedy przy trzecim razie przestąpienia, jeśli przestępca już raz na karę więzienia był skazanym, Sąd drukowy utratę upoważnienia do handlu zawyrokować może.

§. 25.

Publiczne przez przybicie kart uwiadomienia i obwoływania pism drukowych, tudzież sprzedaż tychże lub rozdzielanie po ulicach publicznych dozwalają się prócz władz publicznych tylko upoważnionym księgarniom, handlom dzieł sztuki i drukarniom przez wysłanników tychże. O tych należy wprzódy donieść do urzędu bespieczeństwa, każdy zaś z nich powinien bydź w stanie, wykazać się szczególném pisemném umocowaniem od swego pryncypała.

Przestąpienie tego przepisu za każdy taki przypadek oprócz obłożenia aresztem pisma drukowego, karą od trzech do trzydziestu ZłR., a gdyby tych odebrać nie można, aresztem od jednego do pięciu dni karane bydź ma.

§. 26.

Co się tyczy wystawienia na widok publiczny obrazów, rycin i innych dzieł

ken der bildenden Kunst, welche den Anstand oder die Sittlichkeit zu verletzen geeignet sind, bleiben die bestehenden Vorschriften in ihrer Wirksamkeit.

§. 27.

Das Verfahren in Preßsachen wird gleichzeitig durch eine besondere Verordnung geregelt.

Wien am 18. Mai 1848.

sztuki, któreby mogły kazić przyzwoitości i dobre obyczaje, dotychczasowe przepisy pozostają w swéj sile.

§. 27.

Postępowanie w rzeczach druku wydaje się równoczesnie osobném rozporządzeniem.

W Wiédniu dnia 18. Maja 1848.

Die interimistischen Minister:

Pillersdorff. Sommaruga.
Krauß. Latour.
Doblhoff. Baumgartner.

Tymczasowi Ministrowie:

Pillersdorff. Sommaruga.
Krauss. Latour.
Doblhoff. Baumgartner.

Rb 1988
Po190